

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

PERUS-SKENE

Alue- ja yhdyskuntarakenteen perusura ja sen kestävyys

Mittarit (työpaja II satoa)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen seuraamiseksi tarvitaan sekä perustietoa että tavoitteiden toteutumisen seuranta
- "Meidän pitäisi pystyä kuvaamaan vähän niin kuin kaikkea"
- Seuranta ei riitä, sen pohjalta syntyvää tilannekuvaa tulee tarkastella kokonaisuutena ja analysoida muutosten syitä
- Toiveena parempi ymmärrys erilaisista seuduista ja niiden kehittymisen logiikasta
- Muutostekijöiden mittaaminen: maahanmuutto, ekologinen jälleenrakentaminen, kestävyysmittaaminen
- Mittarien tarkoitus: tunnistetaan alueiden välisiä eroja kehityksessä

Todennäköinen kehitys (työpaja II satoa)

- Kaupungistuminen ja kaupunkiseutujen seudullisuus lisääntyy -> toiminnalliset alueet laajenevat
- Ekologinen jälleenrakentaminen tulee määrittämään kehitystä
- Maaseutu jäsenyy aluerakenteessa suhteessa suurimpiin kaupunkikeskuksiin
- Asuntorakentaminen monimuotoistuu, täydennysrakentaminen jatkuu, asuminen teknistyy
- Tulevan kehityksen voi olettaa rakentuvan pitkälti pitkän aikavälin kehityksen muodostamien aluerakenteiden varaan, esim. teollisuuden keskittymät, satamat ja lentokentät, raideverkon sijainti sekä yliopistot

Perusura

- Perusuran päävoimat ovat siis keskittyminen ja tiivistyminen, jotka johtavat aluekehityksen polarisoitumiseen. Kaupungistumiskehitys kuitenkin hidastuu edetessään.
- Maakuntakeskusten asema säilyy
- Talous, kestävyystavoitteet ja väestörakenne ajavat kohti tiivistyvää ja keskittyvää rakennetta
- Perusuran vastavoimana toimii monipaikkaisuus, jossa huomioidaan ihmisten ajankäyttö eri paikoissa. Ajankäytön hajautuminen voi myös tapahtua fyysisen rakenteen samanaikaisesti tiivistyessä.
- Myös ilmastomuutokseen sopeutuminen, pandemia, luontokato ja käyttäytymisen muutokset haastavat perusuraa.

Perusuran jatkotyö ja kestävyysarviointi

- Perusuran trendilaskelmia on päivitetty 30.9.2021 julkaistun Tilastokeskuksen uuden alueellisen väestöennusteen mukaiseksi
- Työpajojen palautteen perusteella täydennetään perusurakuvaajia
 - mm. hiilineutraalisuustavoitteiden toteutuminen, kulkutapajakauma, asuntokannan kehitys, alueellinen eriytyminen, maaseudun kehitys, monipaikkaisuus, maahanmuutto, viherrakenne
- Perusuran tarinallistaminen
 - Kuvataan toteutunutta kehitystä 1990-2020 ja perusuraa 2020-2050 alue- ja yhdyskuntarakenteen osatekijöittäin
- Vaikutusketjujen ja -mekanismien kuvaus
 - Tunnistetaan muutosten keskinäisriippuvuudet
- Kestävyysarvioinnissa hyödynnetään arviointitaulukkoa, jossa arvioidaan muutoksen osatekijöitä laadullisesti sekä mallintamalla